

PROTIINVAZNÍ NOVELA BYLA PŘIJATA A PLATÍ OD POČÁTKU ROKU 2022

Ve Sbírce zákonů byl dne 8. 10. 2021 publikován zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů, tedy takzvaná protiinvazní novela. Účinnost zákona je stanovena od 1. ledna 2022. Po několika letech složitých jednání a odkladů tak byly přijaty změny, které umožní naplňovat evropskou legislativu v oblasti prevence a regulace šíření invazních nepůvodních druhů a usnadní postup proti těmto druhům v praxi.

Invazní nepůvodní druhy představují jeden ze závažných faktorů ohrožení biodiverzity jak na globální úrovni, tak v našich podmínkách. Zejména v souvislosti s nárůstem mezinárodního obchodu a dopravy zboží se zvyšuje množství organismů, které jsou záměrně introdukovány nebo nechtě zavlékány do nových oblastí. S tím souvisí také rozvoj biologických invazí, které jsou dále posilovány narušováním přírodních stanovišť a stability ekosystémů i klimatickými změnami. Šíření invazních druhů a jejich dopady představují často problém, který přesahuje hranice jednotlivých států. V rámci EU byl však donedávna přístup velmi roztržštěný a neexistovala (na rozdíl od řady jiných vyspělých zemí jako je USA, Austrálie nebo i třeba JAR) jednotná právní úprava, která by se problematiky invazních nepůvodních druhů přímo týkala. Z toho důvodu bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů, které je účinné od roku 2015. Specificky používání cizích (nepůvodních)

a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře bylo v rámci EU již dříve upraveno nařízením Rady (ES) č. 708/2007.

Protiinvazní novelou je (byť se zpožděním) zajištěna tzv. adaptace právního řádu ČR ve vztahu k těmto předpisům EU. Hlavní část změn se promítá do zákona o ochraně přírody a krajiny, kde jsou nově zakotveny procedurální a kompetenční podrobnosti v návaznosti na obě uvedená nařízení EU a také podrobnosti týkající se monitoringu výskytu invazních nepůvodních druhů, jejich šíření a vlivů na související ekosystémy i postupu jejich praktické regulace apod. V zákoně o ochraně přírody a krajiny jsou tak zakotveny mj. podrobnosti postupu pro povolení použití cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře i povolení výjimek pro výjimečné využití invazních nepůvodních druhů zařazených na tzv. unijní seznam. Významnou částí je pak úprava týkající se praktických opatření vůči invazním nepůvodním druhům v souladu s nařízením EP a Rady č. 1143/2014, ať již jde o eradikaci včas zjištěného výskytu nových invazních nepůvodních druhů anebo regulaci již značně rozšířených druhů uvedených na unijním seznamu. Postup a priority regulace by měly být stanoveny na celostátní úrovni prostřednictvím tzv. zásad regulace a dále zpřesněny na regionální úrovni (krajskými úřady a dalšími příslušnými orgány ochrany přírody). Na provádění opatření se pak podílejí jak vlastníci a uživatelé pozemků, tak orgány ochrany přírody.

Potřebné úpravy související především právě s regulací invazních nepůvodních druhů byly přijaty také v rámci několika

dalších právních předpisů, zejména v zákoně o myslivosti, lesním zákoně nebo v zákoně o rybářství, dílčí změny se pak týkají také zákona na ochranu zvířat proti týrání, vodního zákona nebo zákona o rostlinolékařské péči. Dochází tak kupříkladu k rozšíření oprávnění myslivců zasahovat vůči invazním nepůvodním druhům (resp. vybraným „živočichům vyžadujícím regulaci“), nebo naopak k omezení možnosti využití invazních druhů jako nástražních ryb v rámci rybářství apod.

V rámci projednávání v Poslanecké sněmovně a Senátu PČR byly, na základě poslanecké iniciativy, přijaty i změny, jež nesouvisí přímo s problematikou nepůvodních a invazních druhů, ale reagují na některé aktuální problémy a potřeby (naštěstí ale nebyly přijaty žádné návrhy, které by ochranu přírody ve výsledku oslabil). Doplněna je tak nově kupříkladu možnost regulace provádění ohňostrojů nebo používání zábavní pyrotechniky v chráněných územích (tedy i v dalších územích, kromě národních parků, kde je provádění ohňostrojů zákonem zakázáno) nebo dochází k posílení pravomocí strážce ochrany přírody a rovněž lesní strážce, pokud jde o kontrolu vjezdu vozidel mimo cesty ve zvláště chráněných územích a v lesních porostech.

Jan Šíma

